

έχουν συνάψει τυπικά πολιτικό γάμο ο οποίος αναγνωρίζεται από το δίκαιο, με όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτόν. Δεν είναι έργο του Πρωτοδικείου να διευρύνει τη νομική ερμηνεία σαφών όρων που χρησιμοποιούν οι επίμαχες διατάξεις για να περιληφθούν στην έννοια του γάμου καταστάσεις συγκατοικήσεως ή παλλακείας. Κάθε διευρυνση της εννοιας αυτής θα επέφερε τροποποίηση των νομικών βάσεων επί των οποίων στηρίζονται οι διατάξεις αυτές, με σημαντικές οικονομι-

κές και νομικές συνέπειες που θα προέκυπταν τόσο για τις Κοινότητες όσο και για τους τρίτους. Σε τροποποίηση τέτοιας εκτάσεως δεν μπορεί να προβεί παρά μόνον ο κοινοτικός νομοθέτης, εφόσον το κρίνει αναγκαίο.

2. Το καθήκον αρωγής δεν μπορεί να ωθήσει τη διοίκηση να δώσει σε μια κοινοτική διάταξη ερμηνεία αντίθετη προς το σαφές γράμμα της διατάξεως αυτής.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 17ης Ιουνίου 1993 *

Στην υπόθεση T-65/92,

Monique Arauxo-Dumay, χήρα του Louis Dumay, πρώην υπαλλήλου της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Saint-Flovier (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον Georges Vandersanden, δικηγόρο Βρυξελλών,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Joseph Griesmar, νομικό σύμβουλο, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Nicola Anneschino, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που γνωστοποιήθηκε στην προσφεύγουσα με έγγραφο της 16ης Δεκεμβρίου 1991, με την οποία δεν της χορηγήθηκε σύνταξη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

χρηείας με πρόσθετη συνέπεια την ανάκληση της καλύψεως του κοινού συστήματος ασφαλίσεως κατά ασθενείας από 1ης Απριλίου 1992,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. Bellamy, Πρόεδρο, H. Kirschner και A. Saggio, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 23ης Μαρτίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η προσφεύγουσα, Monique Arauxo-Dumay, βελγικής ιθαγενείας, είναι χήρα του Louis Dumay, επίσης Βέλγου υπηκόου, ο οποίος απεβίωσε την 1η Δεκεμβρίου 1991. Από την 1η Μαρτίου 1964 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1986 ο Dumay ήταν υπάλληλος της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, κατόπιν δε της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Την 1η Οκτωβρίου 1986 ο Dumay υπήχθη, κατόπιν αιτήσεώς του, στο μέτρο της οριστικής λήξεως των καθηκόντων δυνάμει των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ) 3518/85 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1985, για τη θέσπιση ειδικών μέτρων που αφορούν την οριστική λήξη των καθηκόντων υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με την ευκαιρία της προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας (ΕΕ L 335, σ. 56, στο εξής: κανονισμός 3518/85).
- 2 Κατά την περίοδο από 1ης Οκτωβρίου 1986 έως την ημερομηνία του θανάτου του, ο Dumay ελάμβανε, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού

3518/85, μηνιαία αποζημίωση ίση προς το 70 % του βασικού μισθού από την οποία εξέπιπτε, κατ' εφαρμογήν των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 4, παράγραφος 7, του κανονισμού 3518/85 και του άρθρου 83, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ), συνεισφορά για τη χρηματοδότηση του συστήματος συνταξιοδότησεως του ΚΥΚ, υπολογιζόμενη βάσει του μισθού που αντιστοιχούσε στον βαθμό του και στο κλιμάκιό του.

3 Ο Dumay συνήψε πρώτο γάμο το 1952, αλλά συζούσε με την προσφεύγουσα από τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Το 1981 υπέβαλε αγωγή διαζυγίου κατά της πρώτης συζύγου του· εντούτοις, μόλις στις 10 Ιουλίου 1989 καταχωρίστηκε στα ληξιαρχικά βιβλία η απόφαση που απήγγειλε το διαζύγιό του, η οποία εκδόθηκε στις 3 Απριλίου 1989.

4 Στις 27 Ιουλίου 1989 ο Louis Dumay νυμφεύθηκε την προσφεύγουσα, με την οποία δεν έπαυσε εν τω μεταξύ να συγκατοικεί. Ο γάμος αυτός δεν διήρκεσε επομένως παρά λίγο περισσότερο από δύο έτη και τέσσερις μήνες έως τον θάνατο του Dumay.

5 Μετά τον θάνατο του Dumay, η προσφεύγουσα ενημερώθηκε για τις συνέπειες του θανάτου αυτού επί των δικαιωμάτων της με έγγραφο της 16ης Δεκεμβρίου 1991 του προϊσταμένου της μονάδας «συντάξεις και σχέσεις με τους πρώην υπαλλήλους» της γενικής διευθύνσεως προσωπικού και διοικήσεως της Επιτροπής. Το έγγραφο αυτό ανέφερε συγκεκριμένα τα εξής:

«Λυπούμαι που σας πληροφορώ ότι, επειδή η διάρκεια του γάμου σας ήταν κάτω των πέντε ετών, δεν μπορείτε να τύχετε της συντάξεως χηρείας. Αυτό συνεπάγεται επίσης ότι δεν θα σας καλύπτει πλέον το κοινοτικό ταμείο ασθενοείας από της 1ης Απριλίου 1992.»

6 Στις 9 Μαρτίου 1992 η προσφεύγουσα άσκησε ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ κατά της αποφάσεως που περιλαμβάνεται σ' αυτό το έγγραφο. Δεν έλαβε καμία απάντηση επί της ενστάσεως αυτής.

Διαδικασία

- 7 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η προσφεύγουσα υπέβαλε ενώπιον του Πρωτοδικείου, αφενός μεν, αίτηση παροχής του ευεργετήματος της πενίας δυνάμει του άρθρου 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 15 Σεπτεμβρίου 1992, αφετέρου δε, την παρούσα προσφυγή, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία στις 5 Οκτωβρίου 1992.
- 8 Με διάταξη της 24ης Νοεμβρίου 1992 το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) παρέσχε στην προσφεύγουσα το ευεργέτημα της πενίας.
- 9 Η έγγραφη διαδικασία διεξήχθη κανονικά. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων, να ζητήσει όμως από τους διαδίκους να διευκρινίσουν κατά την προφορική συζήτηση τη θέση τους επί των διατάξεων του ΚΥΚ που ισχύουν στην προκειμένη υπόθεση.
- 10 Η προφορική διαδικασία διεξήχθη στις 23 Μαρτίου 1993. Οι εκπρόσωποι των διαδίκων αγόρευαν και απάντησαν στα ερωτήματα που τους έθεσε το Πρωτοδικείο.

Αιτήματα των διαδίκων

- 11 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη·

— κατά συνέπεια, να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής, που γνωστοποιήθηκε στην προσφεύγουσα με έγγραφο της 16ης Δεκεμβρίου 1991, με την οποία δεν της χορηγείται σύνταξη χηρείας με πρόσθετη συνέπεια την ανάκληση της καλύψεως του κοινού συστήματος ασφαλίσεως κατά ασθένειας από 1ης Απριλίου 1992·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·
- να κρίνει κατά νόμον για τα δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

- 12 Για να στηρίξει το αίτημά της, η προσφεύγουσα προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως, πρώτον, παράβαση των διατάξεων του ΚΥΚ και, δεύτερον, παράβαση του καθήκοντος αρωγής.

Επί του πρώτου λόγου περί παραβάσεως των διατάξεων του ΚΥΚ

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 13 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει καταρχάς ότι ο σύζυγός της όφειλε να καταβάλλει την εισφορά του στο σύστημα συνταξιοδοτήσεως και ότι το άρθρο 4, παράγραφος 7, του κανονισμού 3518/85 επιτρέπει την κτήση νέων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, προτιρόποντας έτσι τους υπαλλήλους να ζητήσουν το μέτρο λήξεως των καθηκόντων (βλ. τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 22ας Νοεμβρίου 1990, T-4/90, Lestelle κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-689, σκέψεις 38 έως 40 και 43, και της 27ης Νοεμβρίου 1991, T-21/90, Generlich κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1323, σκέψεις 37 και 40). Ο κοινοτικός νομοθέτης φρόντισε επομένως να μη στερήσει τους υπαλλήλους που θα τύχουν του μέτρου της λήξεως των καθηκόντων από τα ευεργετήματα που συνδέονται με το σύστημα συνταξιοδοτήσεως.
- 14 Όσον αφορά τις εφαρμοστέες διατάξεις, η προσφεύγουσα υποστήριξε με το δικόγραφο της προσφυγής της ότι στην περίπτωση της έχουν εφαρμογή τα άρθρα 17α και 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ. Το εν λόγω άρθρο 17α προβλέπει ότι

«(...) η χήρα πρώην υπαλλήλου που απομακρύνθηκε από τη θέση του ή του οποίου έληξαν τα καθήκοντα δυνάμει των κανονισμών (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 259/68, (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ) 2530/72 ή (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1543/73 και απεβίωσε ενώ ελάμβανε μηνιαία αποζημίωση δυνάμει (...) του ενός ή του άλλου των εν λόγω κανονισμών δικαιούται, εφόσον ήταν σύζυγός του επί

ένα έτος τουλάχιστον κατά τη στιγμή που ο ενδιαφερόμενος έπαυσε να είναι στην υπηρεσία ενός κοινοτικού οργάνου, συντάξεως χηρείας ίση προς 60 % της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου υπηρεσίας που θα δικαιούνταν ο σύζυγός της (...).».

Το άρθρο 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ ορίζει ότι:

«Η πλήρωση της χρονικής προϋποθέσεως που προβλέπεται στα άρθρα 17α, 18, 18α και 19 δεν απαιτείται αν ο γάμος, έστω και αν συνήφθη μετά τη λήξη της υπηρεσίας του υπαλλήλου, διήρκεσε τουλάχιστον πέντε έτη.»

- 15 Η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι σύμφωνα με τη νομική έννοια του όρου «σύζυγος» δεν πληρούται ούτε η χρονική προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη γάμου διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους κατά τον χρόνο λήξεως των καθηκόντων, που προβλέπει το άρθρο 17α του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, ούτε η προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη γάμου διάρκειας τουλάχιστον πέντε ετών κατά τον χρόνο του θανάτου, που προβλέπει το άρθρο 20 του ίδιου παραρτήματος, ισχυρίζεται όμως ότι η διαρκής συγκατοίκηση που υφίστατο μεταξύ αυτής και του Dumay, τουλάχιστον από το 1982, επιτρέπει τη δημιουργία de facto καταστάσεως που ανταποκρίνεται στη μία ή στην άλλη προϋπόθεση. Ισχυρίζεται ότι θα είχε παντρευθεί τον Dumay πολύ νωρίτερα αν η πρώτη σύζυγός του δεν είχε εκδηλώσει σφοδρή αντίδραση στο διαζύγιο.
- 16 Για να στηρίξει το επιχείρημά της ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι de facto αυτές περιστάσεις, η προσφεύγουσα παραθέτει διάφορες διατάξεις του βελγικού δικαίου που αναγνωρίζουν ορισμένα νομικά αποτελέσματα στην ελεύθερη συμβίωση. Οι διατάξεις αυτές του βελγικού δικαίου αφορούν ιδίως την καταγωγή των τέκνων, την κοινωνική ασφάλιση, τον ορισμό της εννοίας του αρχηγού του νοικοκυριού, το δικαίωμα επί των συντάξεων που δεν καταβλήθηκαν σε αποβιώσαντα δικαιούχο, τον υπολογισμό της διατροφής για τέκνο και τη γένεση φυσικής ενοχής προς διατροφή μεταξύ συζώντων εν παλλακεία.
- 17 Εξάλλου, κανόνας του βελγικού δικαίου είναι, για να μπορεί ο επιζών σύζυγος μισθωτού εργαζομένου να αξιώσει σύνταξη επιζώντων, ο γάμος να έχει διαρκέσει τουλάχιστον ένα έτος πριν από τον θάνατο. Η απαίτηση της χρονικής προϋποθέσεως των πέντε ετών, που προβλέπει ο ΚΥΚ, αποτελεί επομένως δυσμενή διάκριση κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα δεν μπορεί να τύχει συντάξεως την οποία θα δικαιούνταν δυνάμει του βελγικού συστήματος.

18 Η καθής υπενθυμίζει στο υπόμνημα αντικρουσεώς της ότι, κατά την απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Μαρτίου 1990, T-41/89, Schwedler κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1990, σ. II-79, σκέψη 23), οι κοινοτικές διατάξεις που δίδουν δικαίωμα σε οικονομικές παροχές πρέπει να ερμηνεύονται στενά.

19 Η καθής παρατηρεί περαιτέρω ότι η κατάσταση της προσφεύγουσας ρυθμίζεται ρητά από το άρθρο 4, παράγραφος 8, του κανονισμού 3518/85, κατά το οποίο

«(...) ο επιζών σύζυγος πρώην υπαλλήλου που απεβίωσε, ενόσω ήταν δικαιούχος της μηνιαίας αποζημιώσεως της παραγράφου 1, δικαιούται, εφόσον υπήρξε σύζυγός του τουλάχιστον ένα χρόνο κατά τη στιγμή που ο ενδιαφερόμενος έπαυσε να είναι στην υπηρεσία θεσμικού οργάνου, σύνταξη επιζώντος (...)»,

και ότι η παράγραφος αυτή δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη που να προβλέπει εξαιρέσεις, αντίστοιχη με τη διάταξη του άρθρου 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ.

20 Η καθής παρατηρεί ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής ούτε τις προϋποθέσεις των άρθρων 17α και 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, έστω και αν θεωρηθεί, με ευρεία ερμηνεία, ότι τα τελευταία αυτά άρθρα, μολονότι δεν αφορούν τον κανονισμό 3518/85, μπορούν να εφαρμοστούν και στην προκειμένη υπόθεση.

21 Εξάλλου, η καθής αρνείται το λυσιτελές των σκέψεων που προβάλλει η προσφεύγουσα όσον αφορά την de facto κατάστασή της. Ως προς την έννοια του συζύγου, οι συναφείς διατάξεις είναι απολύτως σαφείς και δεν είναι δυνατό να εξομοιωθεί, ερμηνευτικά, η κατάσταση της παλλακείας με την κατάσταση του γάμου. Ειδικότερα αναφέρεται στην απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Απριλίου 1986, 59/85, Reed (Συλλογή 1986, σ. 1283, σκέψη 15), καθώς και στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Δεκεμβρίου 1992, T-43/90, Díaz García κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1992, σ. II-2619, σκέψη 43).

- 22 Όσον αφορά τις παραπομπές της προσφεύγουσας στην αναγνώριση, κατά το βελγικό δίκαιο, νομικών αποτελεσμάτων στην ελεύθερη συμβίωση, η καθής αρνείται επίσης τη σημασία τους, ιδίως διότι οι κανόνες του ΚΥΚ πρέπει, κατ' αυτή, να εφαρμόζονται κατά τρόπο ενιαίο σ' όλα τα πρόσωπα που τις επικαλούνται, ανεξαρτήτως της ιθαγενείας τους ή της εξαρτήσεώς τους από εθνικό συνταξιοδοτικό σύστημα. Εξάλλου, η καθής αμφισβητεί τη σπουδαιότητα των συγκεκριμένων παραδειγμάτων που αντλεί η προσφεύγουσα από το βελγικό δίκαιο και σημειώνει ότι η τελευταία δεν παρέθεσε καμία απόφαση προς στήριξη της ερμηνείας που επιθυμεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση της.
- 23 Η καθής καταλήγει παρατηρώντας ότι οι προαναφερθείσες αποφάσεις Lestelle κατά Επιτροπής και Generlich κατά Επιτροπής πραγματεύονται τελείως διαφορετικά προβλήματα. Το γεγονός ότι ο νομοθέτης δεν θέλησε να στερήσει από τα ευεργετήματα που απορρέουν από τον ΚΥΚ τους πρώην υπαλλήλους που υπήχθησαν στο μέτρο της λήξεως καθηκόντων δεν σημαίνει ότι ο επιζών σύζυγος τέτοιου υπαλλήλου μπορεί να τύχει συντάξεως υπό προνομιακές προϋποθέσεις, δηλαδή σαν να είχε παραμείνει ο αποβιώσας στην υπηρεσία έως τον θάνατό του, πράγμα που θα επέτρεπε στη χήρα του να τύχει συντάξεως χηρείας, σύμφωνα με το άρθρο 17 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, που επιβάλλει, ως χρονική προϋπόθεση, γάμο ο οποίος διήρκεσε τουλάχιστον ένα έτος.
- 24 Η προσφεύγουσα διευκρίνισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι η προσφυγή της στηρίζεται στις διατάξεις του κανονισμού 3518/85, με εξαίρεση αυτές που στερούν τους ενδιαφερομένους από την εφαρμογή διατάξεως την οποία θα μπορούσαν να επικαλεστούν στο πλαίσιο άλλων κανονισμών που διέπουν όμοιες καταστάσεις, δηλαδή, εν προκειμένω, το άρθρο 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ. Προκειμένου να αποκρούσει τις αντιρρήσεις που προκύπτουν από το σαφές γράμμα του ΚΥΚ και του κανονισμού 3815/85, η προσφεύγουσα επικαλείται την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως. Υπογραμμίζοντας ότι, στην περίπτωση του επιζώντος συζύγου υπαλλήλου αποβιώσαντος ενώ ήταν ακόμη στην υπηρεσία, αρκεί, κατά το άρθρο 17 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, ο γάμος να είχε διαρκέσει ένα έτος έως την ημερομηνία του θανάτου για να γεννηθεί συνταξιοδοτικό δικαίωμα, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι ο διαφορετικός κανόνας που εφαρμόζεται στον επιζώντα σύζυγο υπαλλήλου αποβιώσαντος μετά την εφαρμογή του μέτρου της λήξεως καθηκόντων δημιουργεί άνιση μεταχείριση.

- 25 Στην επ' ακροατηρίου συζήτηση επίσης, αφού δήλωσε ότι κατά τη γνώμη της η εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ αφορά μόνο τις καταστάσεις που διέπονται από τους κανονισμούς οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 17α του ίδιου παραρτήματος, η Επιτροπή βεβαίωσε ότι, για λόγους επεικειάς, η διοίκηση έχει ως πρακτική να εφαρμόζει κατ' αναλογία τις διατάξεις του άρθρου 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ σε περιπτώσεις όπως της προσφεύγουσας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 26 Πρέπει να τονιστεί καταρχάς ότι τίθεται το ζήτημα εάν η προκειμένη περίπτωση διέπεται αποκλειστικά από το άρθρο 4, παράγραφος 8, του κανονισμού 3518/85 ή εάν οι διατάξεις των άρθρων 17α και 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ μπορούν επίσης να θεωρηθούν ότι εφαρμόζονται κατ' αναλογία. Εντούτοις, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι δεν χρειάζεται, για τη λύση της παρούσας διαφοράς, να τάμει οριστικά αυτό το ζήτημα, κατά το μέτρο που, όπως προκύπτει από την ακολουθούσα ανάπτυξη, το αποτέλεσμα στην προκειμένη υπόθεση είναι όμοιο ανεξαρτήτως της απαντήσεως επί του ζητήματος αυτού.
- 27 Το άρθρο 4, παράγραφος 8, του κανονισμού 3518/85 θέτει ως προϋπόθεση γενέσεως του δικαιώματος συντάξεως επιζώντων υπέρ του «επιζώντος συζύγου» ότι αυτός υπήρξε «σύζυγος» του αποβιώσαντος υπαλλήλου επί ένα τουλάχιστον έτος κατά τον χρόνο που έπαυσε ο ενδιαφερόμενος να είναι στην υπηρεσία ενός κοινοτικού οργάνου. Η ίδια αυτή προϋπόθεση τίθεται, χρησιμοποιώντας τους όρους «χήρα» και «σύζυγος», από το άρθρο 17α του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, υπό την επιφύλαξη της εξαιρέσεως που προβλέπει το άρθρο 20 του ίδιου παραρτήματος, κατά την οποία η χρονική αυτή προϋπόθεση δεν ισχύει αν ο «γάμος», έστω και αν συνήφθη μετά τη λήξη της υπηρεσίας του υπαλλήλου, διήρκεσε τουλάχιστον πέντε έτη.
- 28 Κατά τον νομικό τους ορισμό όπως και κατά τη συνήθη τους έννοια οι όροι «σύζυγος» και «χήρα» αναφέρονται σε πρόσωπα που έχουν συνάψει τυπικά πολιτικό «γάμο» αναγνωριζόμενο από το δίκαιο, με όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτόν. Εν προκειμένω είναι βέβαιο ότι τέτοιος πολιτικός γάμος μεταξύ της προσφεύγουσας και του Dumay συνήφθη μόλις την 27η Ιουλίου 1989, δηλαδή μετά τη λήξη των καθηκόντων του Dumay την 1η Οκτωβρίου 1986 και λιγότερο από πέντε έτη πριν από τον θάνατό του, ο οποίος επήλθε την 1η Δεκεμβρίου 1991. Εξάλλου, κατά την κρίσιμη ημερομηνία για τον καθορισμό των δικαιωμάτων συντάξεως επιζώντων κατά το άρθρο 17 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, καθώς επίσης και κατά το άρθρο 4,

παράγραφος 8, του κανονισμού 3518/85, δηλαδή κατά τη στιγμή που έπαυσε να είναι στην υπηρεσία του κοινοτικού οργάνου, καθώς και κατά ένα τμήμα της περιόδου των πέντε ετών που προβλέπεται στο πλαίσιο της εξαιρέσεως του άρθρου 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, ο Dumay είχε σύζυγο υπό την έννοια που προσδιορίστηκε πιο πάνω, αυτή δε ήταν άλλο πρόσωπο και όχι η προσφεύγουσα.

- 29 Κατά συνέπεια, δεν πληρούνται εν προκειμένω ούτε η προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 4, παράγραφος 8, του κανονισμού 3518/85 ούτε οι προϋποθέσεις που θέτουν οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 17α και 20 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, και αν ακόμη υποθεθεί ότι οι διατάξεις αυτές έχουν εφαρμογή.
- 30 Το Πρωτοδικείο, μολοντί τελεί σε πλήρη επίγνωση του κοινωνικού πλαισίου μέσα στο οποίο ασκήθηκε η παρούσα προσφυγή, εκτιμά ότι δεν είναι αρμόδιο να διευρύνει τη νομική ερμηνεία σαφών εννοιών που χρησιμοποιεί ο ΚΥΚ για να περιλάβει στην έννοια του «γάμου» καταστάσεις συγκατοικήσεως ή παλλακείας, ή στην έννοια της «συζύγου» την κατάσταση της «παλλακίδας». Το συμπέρασμα αυτό που είναι σύμφωνο με εκείνο που δέχθηκε το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Reed, κατά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), λαμβάνει επίσης υπόψη το γεγονός ότι πολυάριθμες διατάξεις του ΚΥΚ αναφέρονται στις έννοιες του/της συζύγου ή του γάμου και ότι οποιαδήποτε επέκταση αυτών των εννοιών θα επέφερε τροποποίηση των νομικών βάσεων επί των οποίων στηρίχθηκαν οι εν λόγω διατάξεις, με σημαντικές νομικές και οικονομικές συνέπειες που θα απέρρεαν τόσο για τις Κοινότητες όσο και για τους τρίτους. Τροποποίηση τέτοιας εκτάσεως δεν μπορεί να γίνει παρά μόνον από τον κοινοτικό νομοθέτη, εφόσον το κρίνει αναγκαίο.
- 31 Όσον αφορά τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη, για τη διεύρυνση του ορισμού του γάμου κατά την έννοια του ΚΥΚ, ορισμένες υποθετικές περιπτώσεις που αντικατοπτρίζουν την κοινωνική εξέλιξη στο εθνικό της δίκαιο, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι δεν είναι κατάλληλη η προκειμένη περίπτωση για να αναφερθεί σε διατάξεις εθνικού δικαίου που παρατίθενται για την ερμηνεία των επιμέλων κοινοτικών διατάξεων.

- 32 Καθόσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ο Dumay όφειλε να συνεχίσει να συνεισφέρει στο συνταξιοδοτικό σύστημα μετά τη λήξη των καθηκόντων του, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι πρόκειται για υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 4, παράγραφος 7, του κανονισμού 3518/85, σκοπός του οποίου είναι να μπορέσει ο ενδιαφερόμενος να αποκτήσει νέα δικαιώματα συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου. Η καταβολή της εισφοράς αυτής, μολονότι έχει επίπτωση επί του ποσού της οφειλομένης συντάξεως επιζώντων, δεν έχει καμία σημασία ως προς το ζήτημα αν, δυνάμει των διατάξεων του ΚΥΚ, οφείλεται ή όχι τέτοια σύνταξη.
- 33 Τέλος, όσον αφορά την επίκληση από την προσφεύγουσα της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, πρέπει να υπομνηστεί ότι στην παρούσα υπόθεση πρόκειται για τον προσδιορισμό του συνταξιοδοτικού δικαιώματος επιζώντων στον επιζήσαντα σύζυγο πρώην υπαλλήλου που απεβίωσε αφού έτυχε του μέτρου της λήξεως των καθηκόντων και αφού έλαβε τις παροχές και τα ευεργετήματα που προβλέπει ο κανονισμός ο οποίος διέπει την κατάσταση αυτή, η οποία χαρακτηρίζεται από την έλλειψη υποχρεώσεως του ενδιαφερομένου να συνεχίσει να εργάζεται. Η κατάσταση αυτή διαφέρει θεμελιωδώς από εκείνη του επιζήσαντος συζύγου ενός υπαλλήλου που συνέχισε να ασκεί τα καθήκοντά του μέχρι τον θάνατό του.
- 34 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και, επομένως, πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου περί παραβάσεως του καθήκοντος αρωγής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 35 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή προέβη σε υπερβολικά αυστηρή εφαρμογή της κανονιστικής ρυθμίσεως, χωρίς να λάβει υπόψη της ούτε το γεγονός ότι ο Dumay συνέχισε να εισφέρει στο συνταξιοδοτικό σύστημα ούτε την κατάσταση ενδείας στην οποία βρίσκεται η προσφεύγουσα. Θα ήταν απολύτως δυνατό να δοθεί διασταλτική ερμηνεία στις συναφείς διατάξεις η οποία να ευθυγραμμίζεται με τον πιο μεγαλόψυχο κανόνα του εθνικού δικαίου. Παραλείποντας να το πράξει, η Επιτροπή παρέβη το καθήκον αρωγής έναντι αυτών που έλκουν δικαιώματα από πρώην υπαλλήλους.

- 36 Η καθής υπενθυμίζει ότι το καθήκον αρωγής αντικατοπτρίζει την ισορροπία των αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μεταξύ της δημοσίας αρχής και των υπαλλήλων της δημοσίας διοικήσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1992, T-59/91 και T-79/91, Ερρε κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2061, σκέψη 66) και πρέπει να βρίσκει πάντοτε το όριό του στην τήρηση των ισχυόντων κανόνων (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Μαρτίου 1990, T-123/89, Chomel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-131, σκέψη 32).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 37 Όπως διαπιστώθηκε ήδη (βλ. πιο πάνω σκέψεις 28 και 30), η έννοια των συναφών εν προκειμένω διατάξεων είναι σαφής και η προσφεύγουσα δεν μπορεί να αξιώσει να επιτύχει διαφορετικό αποτέλεσμα από εκείνο που υπαγορεύει η εφαρμογή τους επικαλούμενη το καθήκον αρωγής του κοινοτικού οργάνου, αφού οι αρμοδιότητές του δεσμεύονται από τις διατάξεις αυτές.
- 38 Το Πρωτοδικείο τονίζει πάντως ότι η καθής, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επέστησε την προσοχή στις τελείως διακεκριμένες διατάξεις του άρθρου 76 του ΚΥΚ, κατά τις οποίες μπορούν να χορηγηθούν δωρεές, δάνεια ή προκαταβολές σε έλκοντες δικαιώματα από αποβιώσαντα υπάλληλο λόγω της οικογενειακής τους καταστάσεως.
- 39 Από όλες τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 40 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Σύμφωνα όμως το άρθρο 88 του ίδιου κανονισμού, στις διαφορές μεταξύ των Κοινοτήτων και των υπαλλήλων τους, τα όργανα φέρουν τα έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**

- 2) **Κάθε διάδικος φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.**

Bellamy

Kirschner

Saggio

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Ιουνίου 1993.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

C. W. Bellamy